

ที่ ปน ๐๐๒๓.๓/ว ๒๐๔๕

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดปัตตานี ถนนเดชา ปน ๙๔๐๐๐

๐๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ท้องถิ่นอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานี และนายกเทศมนตรีเมืองตะลุบัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือจังหวัดปัตตานี ที่ ปน ๐๐๒๐.๑/๑๙๔๖๔

ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดปัตตานี แจ้งว่า ได้รับแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยให้จังหวัดพิจารณาจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้บรรลุตามเป้าหมายและเป็นการสนองนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม จึงให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปัตตานีประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่พิจารณาที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในหลักเกณฑ์มาดำเนินการจัดทำโครงการฯ ดังกล่าว โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดตามแผนปฏิบัติการฯ แล้วรายงานให้จังหวัดทราบ หากไม่มีที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ขอให้รายงานให้จังหวัดทราบด้วย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้สามารถดาวน์โหลดรายละเอียดตามอ้างถึงได้จากเว็บไซต์สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี www.pattanilocal.go.th หัวข้อ “หนังสือราชการ”

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ บรรลุเป้าหมายที่กำหนด จึงขอความร่วมมือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจข้อมูลตามที่กำหนด แล้วรายงานผลให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปัตตานีทราบภายในวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ สำหรับท้องถิ่นอำเภอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทราบและดำเนินการด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายพิม เพ็ชรพรหม)

ท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร. ๐ ๗๓๓๔ ๙๕๑๙ ต่อ ๑๐๘

โทรสาร ๐ ๗๓๓๓ ๖๕๘๑

ทนาย
พรหม
เชียว

กษ.ดส.

กษ.ม.

กษ.กก.

ที่ ปน ๐๐๒๐.๑/๑๙๕๖๔

9887
7 พ.ย. 2561
ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
14-024
ถนนเดชาปณ ๙๕๐๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัด
ความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๕๙๐๕

ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือแจ้งให้จังหวัดพิจารณาจัดทำโครงการบริหารจัดการ
การใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

เพื่อให้การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มี
การบุกรุกเพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ บรรลุตามเป้าหมายและเป็นการ
สนองนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม จึงขอให้ท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี
ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง พิจารณาที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในหลักเกณฑ์มาดำเนินการ
จัดทำโครงการฯ โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดตามแผนปฏิบัติการฯ ผลเป็นประการใด ขอให้แจ้ง
จังหวัดทราบภายในวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๒ หากไม่มีที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในหลักเกณฑ์
ขอให้รายงานให้จังหวัดทราบภายในกำหนดดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมนึก พรหมเขียว)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี

สำนักงานที่ดินจังหวัด

โทร. ๐ ๓๓๓๓ ๖๑๓๔

โทรสาร ๐ ๓๓๓๓ ๓๐๑๓

ด่วนที่สุด
ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๕๙๐๕

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แนวทางการดำเนินการจัดที่ดินตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนในที่ดินสาธารณะประโยชน์
๒. ขั้นตอนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐกรณีมีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และการออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมที่ดินดำเนินการเกี่ยวกับการจัดที่ดินของรัฐตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท โดยให้อำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจแปลงที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้วนำมาดำเนินการจัดระเบียบให้แก่ราษฎรผู้ยากจน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๗ พร้อมจัดทำสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานซึ่งได้ดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นโยบาย ข้อ ๙ การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ข้อ ๙.๓ “...เร่งรัดการจัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้โดยไม่ต้องเป็นกรรมสิทธิ์แต่รับรองสิทธิร่วมในการจัดการที่ดินของชุมชน...” ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว โดยจัดให้มีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และกรมที่ดินพิจารณาปรับแผนดำเนินการโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในเรื่องจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวม โดยมีให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) กำหนดในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม

กระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจากกรมที่ดินว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด “จำนวนประชาชนที่ยากจนที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย” จำนวน ๒,๐๐๐ แปลง ๑,๓๐๐ ครัวเรือน ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการจัดที่ดินบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นการสนองนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม จึงขอให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

๑. สำรวจพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์หากพบว่าอยู่ในหลักเกณฑ์ขอให้ดำเนินการจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามแนวทางการจัดทำโครงการฯ และขั้นตอนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยให้สำนักงานที่ดินจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

๒. หากโครงการใดมีความจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในการก่อสร้างถนน (ผิวจราจรลูกรังเกรตบดอัด) หรือชุดสระน้ำ ให้จังหวัดจัดส่งแบบแปลนการก่อสร้างที่สอดคล้องตรงกับสภาพพื้นที่ก่อสร้างจริง และแบบสรุปผลการประมาณราคาค่าวัสดุ และค่าแรงงานก่อสร้าง (แบบ ปร. ๔ ปร. ๕) ที่ได้คำนวณราคากลางงานก่อสร้างทาง งานชลประทาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ กรณีปรับปรุงถนนเดิม ให้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการปรับปรุงและระยะเวลาการใช้งานถนนเดิม พร้อมภาพถ่ายสภาพถนนเดิม และระบุค่าพิกัด (Global Positioning System : GPS) บริเวณที่ก่อสร้างหรือปรับปรุง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเสนอคำขอตั้งงบประมาณในปีต่อไป ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมที่ดินได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการจัดทำสาธารณูปโภคตามแผนปฏิบัติงานประจำปี ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ ทั้งนี้ ขอให้จัดส่งโครงการฯ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้กรมที่ดินภายในวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นายอัครชัย พรหมเลิศ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๕๑

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๑๐๘

**แนวทางการดำเนินการจัดที่ดินตามนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจน
ในที่สาธารณะประโยชน์
โดย
กรมที่ดิน
กระทรวงมหาดไทย**

หลักการ

นำที่สาธารณะประโยชน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับที่สาธารณะประโยชน์ที่ไม่มีการบุกรุก (ที่ว่าง) จะดำเนินการ โดยการจัดการให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยทำกิน ส่วนที่สาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก จะดำเนินการด้วยการจัดระเบียบการถือครอง ด้วยการออกหนังสืออนุญาตให้ทำกินในที่ดินของรัฐ

วิธีการ

❖ ที่สาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก - นำมาจัดระเบียบการถือครองที่ดิน

ซึ่งกรมที่ดินได้เสนอแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐกรณีมีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายโกศล พลกุล) และได้รับความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2547

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กรณีที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก ✓

การคัดเลือกแปลงที่ดิน

(1) คุณสมบัติของแปลงที่ดิน

(1.1) ที่สาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่มีผู้บุกรุกเต็มแปลง หรือบางส่วน

(1.2) มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว

(1.3) ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกัน

หากมีความจำเป็นต้องทราบแนวเขตที่ตั้งและการถือครองในที่สาธารณะประโยชน์ ให้ อ./กิ่ง อ. แสดงความประสงค์ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา เพื่อดำเนินการรังวัดสอบเขตที่ดินสาธารณะประโยชน์และสำรวจพื้นที่ทางกายภาพ

(2) เงื่อนไขในการคัดเลือกแปลง

(2.1) ผู้ครอบครอง (บุกรุก) ยอมรับว่า ที่ดินที่ครอบครองอยู่ในที่สาธารณะประโยชน์ และยอมรับการดำเนินการตามนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจน

(2.2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เห็นชอบให้นำที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวมาดำเนินการตามแนวทางการจัดที่ดินตามนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจน

(3) กรณีมีผู้ได้แย่งสิทธิหรือคัดค้านแนวเขต

(3.1) ถ้ามีผู้ได้แย่งสิทธิในที่ดินให้กันที่ดินส่วนนั้นออกจากโครงการ เพื่อดำเนินการพิสูจน์สิทธิตามแนวทางของ กพร. หากพิสูจน์สิทธิแล้ว เป็นผู้บุกรุก จะต้องมาขอรับการจัดที่ดินตามหลักเกณฑ์และแนวทางข้างต้น หากยังไม่ยอมรับจะต้องพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย

(3.2) กรณีที่มีผู้คัดค้านแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ให้กันพื้นที่บริเวณนั้นออกแล้วดำเนินการตามแนวทางของ กพร. กฎกระทรวงฯ และระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องต่อไป

การประชุมตัวเอง

อ./กิง อ. จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่ดำเนินการ เพื่อให้ทราบถึงนโยบายของรัฐบาล และแนวทางดำเนินการตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท

การวางแผนแปลงที่ดิน

(1) ให้จัดที่ดินให้ตามสภาพเดิม

(2) ครอบครองละไม่เกิน 15 ไร่ หากครอบครองเกิน 15 ไร่ ให้พิจารณาจัดให้ครอบครัวที่ 2 หรือ ที่ 3

(3) ถ้าดำเนินการแล้วยังคงมีที่ดินที่ครอบครองเกินอยู่อีกให้ส่งมอบคืนเพื่อนำไปจัดสรรให้ราษฎรผู้ยากจนที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นลำดับแรก

(4) จัดให้มีสาธารณูปโภค เช่น ถนน หรือ แหล่งน้ำ ฯลฯ ตามความเหมาะสม

การจัดทำสาธารณูปโภค

(1) จัดให้มีพื้นที่เพื่อการสาธารณูปโภคตามความเหมาะสม เช่น ถนน แหล่งน้ำ หรืออื่นๆ โดยในกรณีที่จำเป็นจะต้องขยายหรือจัดให้มีพื้นที่เพื่อการสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้นจะทำความตกลงกับราษฎรผู้ครอบครองเพื่อขอพื้นที่ที่ครอบครองมาดำเนินการ

(2) ในการจัดทำ ปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคตาม (1) จะพิจารณาดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น

การจัดทำโครงการ

เมื่อคัดเลือกแปลงที่สาธารณประโยชน์แล้ว ให้ อ./กิง อ. ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำโครงการจัดที่ดิน เสนอ ผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณานุมัติ

การคัดเลือกบุคคล

(1) คุณสมบัติบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก

(1.1) เป็นผู้ยากจน { - มีสัญชาติไทย
- บรรลุนิติภาวะ หรือ เป็นหัวหน้าครอบครัว

(1.2) ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่น้อยไม่เพียงพอ

(1.3) ครอบครองทำประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวอย่างชัดเจนมาเป็นเวลานาน

(1.4) เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ที่จะดำเนินการ เว้นแต่ หากมีที่ดินเหลือเพียงพอจะ
ได้พิจารณาจัดให้บุคคลต่างท้องที่ตามลำดับตามความเหมาะสม

(2) อ./กิง อ. จัดทำประชาคม เพื่อตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวยากจนและไม่มีที่ดินทำกิน
หรือมีแต่ไม่เพียงพอ และเป็นผู้ยากจน

(3) หากปรากฏในภายหลังว่า บุคคลที่ได้รับการจัดที่ดินขาดคุณสมบัติ ให้ อ./กิง อ.
เสนอสำนักงานที่ดินจังหวัดพิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดยกเลิกการอนุญาต และนำไปจัดให้แก่ผู้ที่อยู่
ในหลักเกณฑ์ข้างต้นต่อไป

การอนุญาต

ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมาย
ที่ดิน (ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538) จะเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ผู้
อยู่ในหลักเกณฑ์ข้างต้นเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ โดยออกหนังสืออนุญาตตาม
แบบที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย

การเสียค่าตอบแทน

ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องเสียค่าตอบแทนตามความในมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
และตามที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย

งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินจากกรมที่ดิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการรังวัดตรวจ
สอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และวางผังแปลงที่ดิน

ขั้นตอนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ
กรณีมีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และการออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

